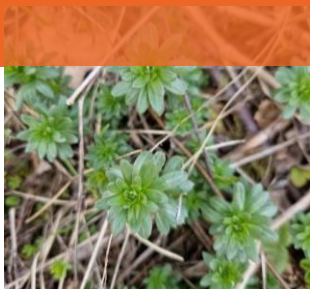
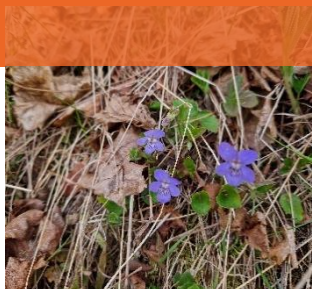

Naturfaglig vurdering i forbindelse med byggetiltak på Sætre Terrasse

Konsekvenser av foreslåtte tiltak

Naturfaglig vurdering i forbindelse med byggetiltak på Sætre Terrasse

Forfattere: Hilde S. Rui

Publisert: 07.05.2024

Antall sider: 29 sider

Publiseringstype: PDF med aktive lenker

Oppdragsgiver: Vardehaugen AS

Tilgjengelighet: Dokumentet er offentlig tilgjengelig

Rapporten refereres som: Rui, H. S. 2024. Naturfaglig vurdering i forbindelse med byggetiltak på Sætre Terrasse. Biofokus rapport 2024-076. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Forsidebilder: Rester fra grunnmur fra tidligere bolig / Bekkeløp / Skrukkeøre (NT) / Skogfiol / Stormaure Foto: Hilde S. Rui

Biofokus rapport 2024–076

ISSN 1504-6370

ISBN 978-82-8449-386-2

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
www.biofokus.no

Forord

Stiftelsen Biofokus har på oppdrag fra Vardehaugen AS undersøkt biologisk mangfold i et planområde ved Heggedal, Asker kommune. Feltundersøkelser ble gjennomført 3. april 2024 av Hilde S. Rui. Prosjektansvarlig i Biofokus har vært Hilde S. Rui og intern kvalitetssikrer har vært Terje Blindheim.

Vi vil takke oppdragsgiver ved kontaktperson i Vardehaugen AS Eirin Marie Hauge for oversendelse av relevante plandokumenter og godt samarbeid i prosjektperioden.

Oslo, 10.05.24

Hilde S. Rui

I planområdet står det igjen grunnmur fra tidligere bolig og bak den går et bekkeløp/grøft fra vest til øst. Foto: Hilde S. Rui.

Sammendrag

Biofokus har på oppdrag for Vardehaugen AS foretatt naturfaglige registreringer i et planområde på Sætre terrasse 80 i Asker kommune. Planforslaget går ut på å oppføre bolighus i et område regulert til bolig der store deler av tomten er begrenset av en 20 meter byggesone til vassdrag. Planområdet samt vassdraget er befart og det er sett etter naturtyper i henhold til Miljødirektoratets instruks (MI), rødlistede arter, fremmede arter, generelt artsmangfold og grønnskulturer. Området er kartlagt etter MI fra før og deler av en frisk lågurtedelløvsog strekker seg inn i planområdet i sørøst. Ved befaring ble det kartlagt tre grønnskulturer i tillegg til at avgrensingen til lågurtedelløvsog ble noe mer presist. I tillegg ble det i og rundt planområdet registrert 8 fremmede arter samt rødlisteartene ask (EN) og skrukkeøre (NT). Det er vurdert at byggeforslaget vil ha konsekvens for den friske lågurtedelløvsog i sørøst, og det er anbefalt å bevare noen trær og vegetasjon her for å ta hensyn til dette. Bekken, som har svært lite vannføring, er grøftet og har et unaturlig løp. Per i dag har bekken en reell kantvegetasjon på maks 1 meter. Det er anbefalt å sette av en 2 meters hensynssone som skal settes av til å bevare eksisterende kantvegetasjon samt revegetere, enten naturlig eller ved beplantning, med trær som kan bidra til å ta opp vann ved flom og ekstremvær.

Innhold

1	Innledning.....	6
1.1	Bakgrunn	6
1.2	Planområde og planlagte tiltak	6
1.3	Naturgrunnlag og historikk	8
1.4	Tidligere registreringer	9
2	Metode	11
2.1	Datainnsamling.....	11
2.2	Vurdering av planens virkninger på naturmangfoldet	12
2.3	Naturmangfoldloven	12
2.4	Behandling av data og prosjektets produkter.....	13
3	Resultater.....	14
3.1	Beskrivelse av planområdet	14
3.2	Kartlagte naturtyper.....	14
3.3	Artsmangfold	15
3.4	Fremmede arter.....	17
3.5	Biologisk viktig grønnstruktur	19
4	Vurdering av naturmangfoldet og planen	21
4.1	Konsekvenser av tiltaket	21
4.2	Vurdering opp mot Naturmangfoldloven	23
4.3	Hensyn og avbøtende tiltak.....	23
4.4	Håndtering av fremmede arter	24
5	Referanser	26
	Vedlegg 1. Kategorier for rødlistearter	27
	Vedlegg 2. Kategorier for fremmede arter	28

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Bakgrunnen for oppdraget er foreslått utbygging. Området var ved tidspunktet for undersøkelsen regulert til boligbebyggelse i arealplanen til Asker kommune. Asker kommune har ikke godkjent byggeforslaget ettersom forslaget står i konflikt med bestemmelser på 20 meter byggegrense fra vassdrag. De naturfaglige vurderingene i denne rapporten vil være en del av det faglige grunnlaget i planprosessen.

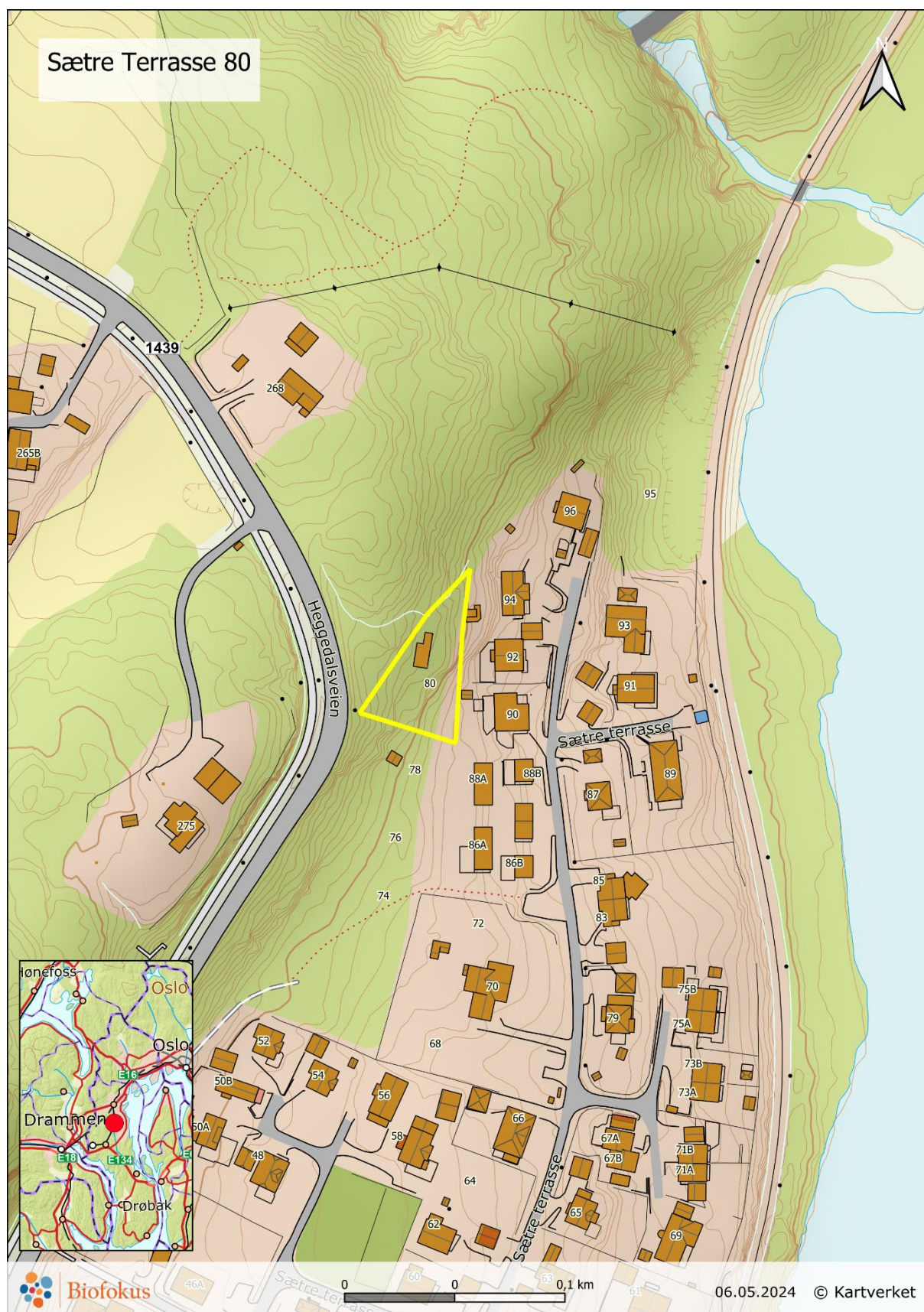
I Asker kommunes arealplan er det ikke avsatt hensynssone for vassdraget. Da gjelder minstegrensen for byggegrense på 20 m fra vassdrag i områder satt av til byggeformål. Slik boligforslaget er plassert nå er den under 1 m fra vassdrag. Ifølge kommunens bestemmelser skal det innen hensynssone H560_1 opprettholdes et naturlig vegetasjonsbelte langs vassdragene hvor vegetasjon skal bevares på minst 10 meter i områder avsatt til byggeformål og blågrønnstruktur.

Biofokus sin oppgave er hovedsakelig å vurdere om plasseringen av boligen eller andre tiltak kan forringe bekken, kantvegetasjonen og den økologiske funksjonen til bekkeløpet. Biofokus befarer hele undersøkelsesområdet og influensområdet som en helhet.

1.2 Planområde og planlagte tiltak

Undersøkelsesområdet tilsvarer eiendomsmatrikkel 80/29 Sætre terrasse 80. Avgrensingen er vist i Figur 1. Området er på et drøyt dekar. Det består av noe edelløvskog, en grunnmur fra et bolighus som pleide å stå der, et bekkedrag/grøft, og ellers noe rotete arealer rundt grunnmuren, samt noe areal med kratt og løvoppslag etter hogst i øst.

Influensområdet strekker seg noe utover planområdet, særlig var det viktig å undersøke bekkedraget (tynn lyseblå linje i Figur 1) samt sammenhengende skogareal i sør.

Figur 1 Kartet viser avgrensingen av planområdet i gult. Den tynne lyseblå linja er vassdraget som går inn i planområdet.

1.3 Naturgrunnlag og historikk

Området ligger på kalkfattig granitt på vestre side av Gjellumvannet ved Heggedal i Asker kommune. Området ligger boreonemoral sone og nærmer seg grensa til sørboreal sone. Området ligger i svak oseanisk vegetasjonsseksjon.

Fra tidligste flyfoto fra 1954 stod det en bygning midt i planområdet. Bygget forsvant mellom 2002 og 2006 der grunnmuren står igjen. I 1954 bestod landskapet rundt av skogområder, veier og spredt bebyggelse med små åkerlapper. Noen av de åpne arealene (sør for prosjektområdet) har vokst igjen med skog, mens andre områder (øst og sør for prosjektområdet) har blitt bebyggt siden da. Heggedalsveien i vest har blitt utvidet i bredden.

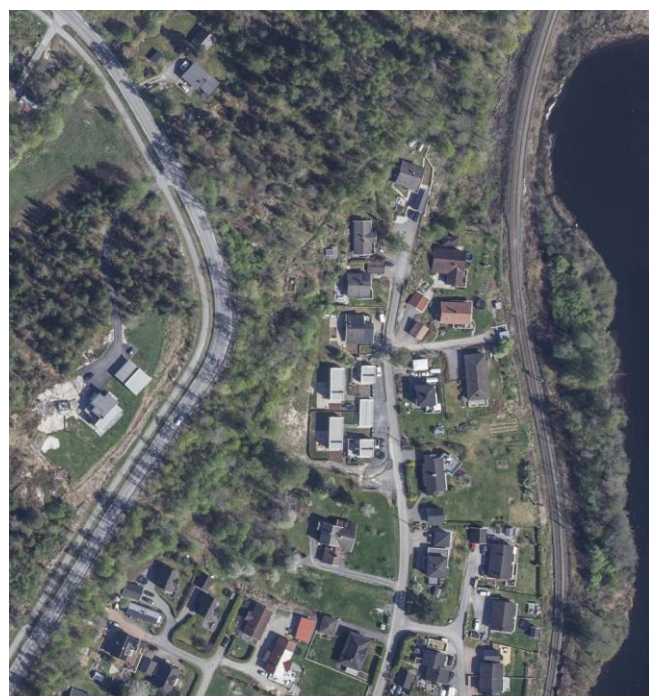
1954

2002

2006

2023

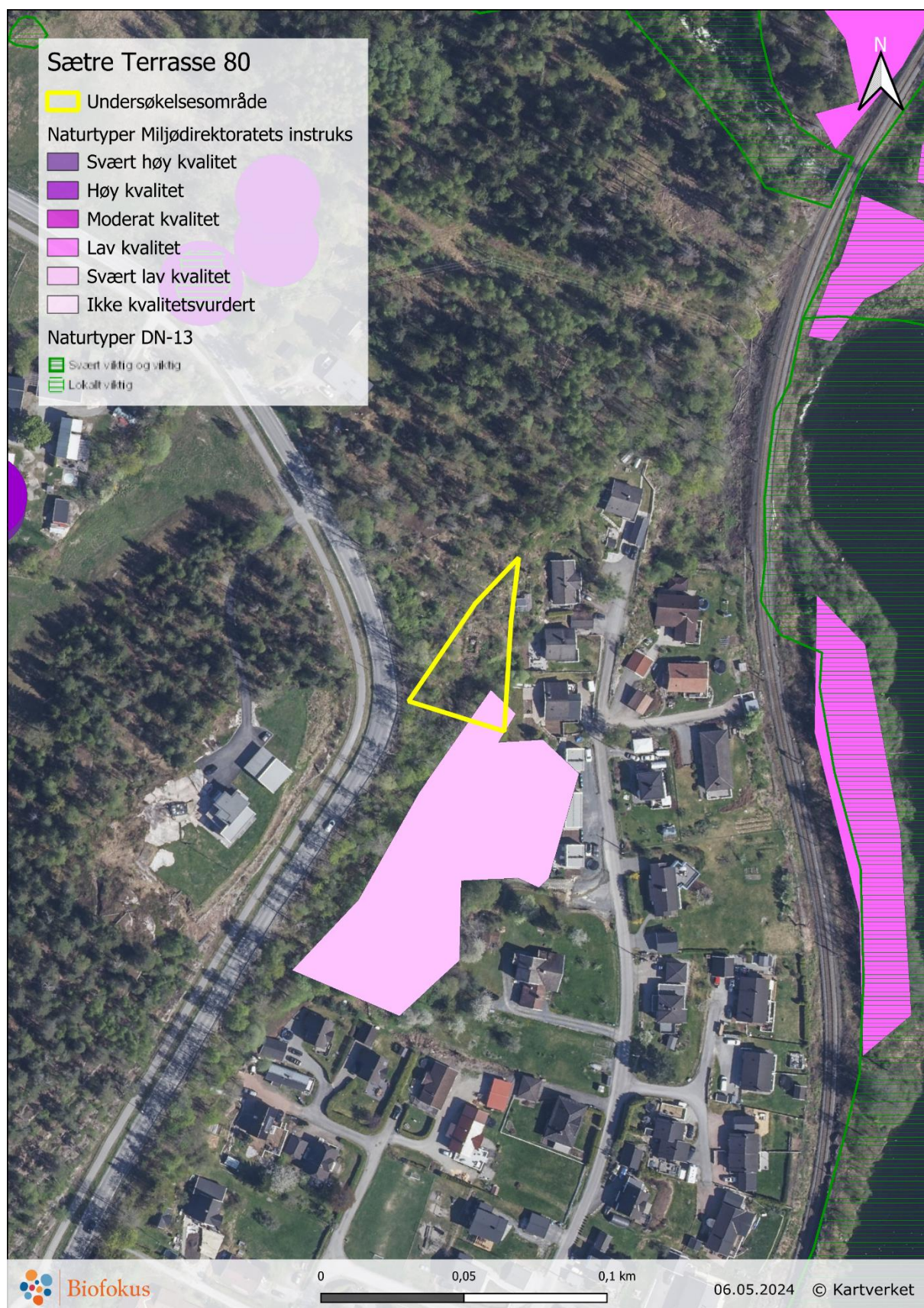
Figur 2 Bildene viser utviklingen av området gjennom gamle flyfoto fra 1954 til 2023.

1.4 Tidligere registreringer

Området har vært en del av tidligere undersøkt område av Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks. Området ble da utvalgt skartlagt av Norconsult, og det ble registrert én naturtypelokalitet i tilknytning prosjektområdet. Naturtypen ble kategorisert som frisk lågurtedellauvskog, en nær trua naturtype, og er vist i lys lilla i Figur 3. Lokaliteten er vurdert som svært redusert tilstand pga. ungsog.

Det var ikke registrert noen DN-13-typer eller MiS-livsmijø figurer i tilknytning prosjektområdet.

Det var registrert få arter i området fra før, der kun fremmedarten rynkerose (SE) var registrert innenfor selve prosjektavgrænsingen.

Figur 3 Tidligere registrerte naturtyper ved prosjektområdet på Sætre terrasse.

2 Metode

2.1 Datainnsamling

Kartleggingstema

Arbeidet har omfattet kartlegging av:

- Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks (Miljødirektoratet, 2023a) basert på NiN2 (Halvorsen et al., 2015).
- Områder spesielt viktige for bevaring av biologisk mangfold (viktige naturtyper) etter DN-håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning, 2007) med tilhørende oppdaterte faktaark (Miljødirektoratet, 2015).
- Utvalgte naturtyper i henhold til [Naturmangfoldloven](#) og [Forskrift om utvalgte naturtyper](#).
- Rødlistede naturtyper i henhold til Norsk rødliste for naturtyper 2018 (Artsdatabanken, 2018).
- Biologisk viktig grønnstruktur. Restnatur i byggesonen som ikke «når opp» som naturtype eller viltområde men som likevel har betydning for arts mangfold lokalt med bakgrunn i (Miljødirektoratet, 2014).
- Levesteder for rødlistearter og andre forvaltningsrelevante arter. Rødlistekategorier følger gjeldende norsk rødliste (Artsdatabanken, 2021). Se vedlegg 1 for forklaring av kategorier.
- Forekomster av fremmede arter iht. Fremmedartslista 2023 (Artsdatabanken, 2023). Se vedlegg 2 for forklaring av kategorier.

Vilt og områdets landskapsøkologiske funksjon er ikke vurdert i dette prosjektet.

Viktige datakilder

Tilgjengelige naturdatabaser og litteratur er gjennomgått for å samle eksisterende kunnskap om området, bl.a. Naturbase og Artskart, historiske flyfoto og berggrunnskart.

Feltkartlegging

Feltkartlegging i området ble utført av Hilde S. Rui 3. mai 2024. Værforholdene var gode med sol. Kartleggingen ble gjort noe tidlig på våren mht. vegetasjon, men det vurderes som tilstrekkelig nok.

2.2 Vurdering av planens virkninger på naturmangfoldet

Oppdraget gjelder ikke en konsekvensutredning (KU) i juridisk forstand. Det er gjort en enkel vurdering av påvirkning fra utbyggingsplanene, med utgangspunkt i retningslinjer, temaer og begrepsbruk fra Miljødirektoratets veileder for konsekvensutredninger for klima og miljø M-1941 (Miljødirektoratet, 2023b).

2.3 Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven (Klima- og miljødepartementet, 2009) legger føringer for hvordan naturens mangfold skal hensyntas ved ulike typer planlagte tiltak. Nedenfor er paragraf 8-10 under kap. II (alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk) listet, og hver paragraf er kommentert med utgangspunkt i Biofokus rolle i planprosjektet.

§ 8.(kunnskapsgrunnlaget)

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

- Biofokus baserer sine vurderinger om arters bestandssituasjon på den norske rødlisten for truede arter (Artsdatabanken, 2021). Artsdatabankens oversikt over alle norske arters utbredelse i Artskart (Artsdatabanken og GBIF Norge, 2023), Miljødirektoratets oversikt over prioriterte arter i Naturbase (Miljødirektoratet, 2023c) og Naturindeks for biologisk mangfold (Jakobsen & Pedersen, 2020).
- Vi kartlegger artsmangfoldet og dokumenterer dette gjennom Artskarts løsninger.
- Biofokus baserer sine vurderinger om naturtypers utbredelse og økologiske tilstand på Artsdatabankens rødliste for truede naturtyper (Artsdatabanken, 2018), Miljødirektoratets oversikt over forvaltningsrelevante naturtyper (inkludert rødlistede og utvalgte naturtyper) (Miljødirektoratet, 2023c), samt på vitenskapelige vurderinger av [økosystemenes økologiske tilstand](#).
- Vi avgrensner og vurderer naturtyper i henhold til Miljødirektoratets instruks for naturtypekartlegging basert på beskrivelsessystemet NiN og/eller etter DN-håndbok 13 om kartlegging og verdisetting av biologisk mangfold. I tillegg finnes det store mengder informasjon fra biologiske undersøkelser gjennom flere tiår som vi bruker aktivt i våre vurderinger.

§ 9.(føre-var-prinsippet)

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

- Det vil ikke være mulig i løpet av en enkelt undersøkelse å få en fullstendig oversikt over alle biologiske verdier i et utredningsområde.
- Biofokus bruker faglig skjønn for å avveie hvor detaljerte undersøkelsene trenger å være, samt bruker vår kunnskap om økologiske sammenhenger ved avgrensning og verdisetting av naturtyper, samt når konsekvensene av konkrete tiltak skal vurderes.
- Vi angir i rapporten noe om usikkerheten knyttet til registreringene, og om denne usikkerheten er akseptabel eller ikke. Vi vil foreslå tilleggskartlegginger dersom usikkerheten er for stor.

§ 10.(økosystemtilnærming og samlet belastning)

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

- Biofokus bruker de samme kildene som nevnt under «kunnskapsgrunnlaget», og gjør overordnede vurderinger av forekomster, trusler og økologiske sammenhenger på landskapsnivå og i et regionalt og nasjonalt perspektiv.
- Biofokus bruker digitale kart og flybilder for å se på utvikling over tid i et gitt område. Dette gir et godt grunnlag for å vurdere hvilken belastning økosystemet har vært utsatt for tidligere.

2.4 Behandling av data og prosjektets produkter

Rapporten fra oppdraget blir etter ferdigstilling og godkjenning publisert i Biofokus sin rapportserie på vår hjemmeside. Alle artsdata fra prosjektet blir gjort tilgjengelige i Artskart via Biofokus egen artsbase (BAB). Naturtypedata blir levert Statsforvalteren/Miljødirektoratet for innleggelse i Naturbase.

3 Resultater

3.1 Beskrivelse av planområdet

De største naturverdiene funnet ved planområdet er den rike edelløvskogen i sør med lågurtvegetasjon og en del død ved i form av stubber og læger, samt noen halvgrove trær av eik i nord. Ellers var det noe urterik vegetasjon ovenfor grunnmuren og bekken med bl.a. stormaure, skogfiol, tveskjeggveronika og hvitveis, mens det nær bekken var friskere og noe kildepreget vegetasjon med arter som mjødukt, stornesle og kratthumleblom. Bekkedraget er på ca. 75 meter og gikk fra et rør i vest til et rør i øst. Det viser seg at store deler av vassdraget er en grøft, spesielt fra 90-gradersvinkelen og videre nedover har det et tydelig unaturlig preg. Ved grunnmurrestene var det mange fremmedarter. I hellingen øst for grunnmuren var det løvoppslag etter hogst. Det var lagt store kvisthauger på sørsiden av grunnmuren. Hele prosjektområdet hadde et generelt preg av menneskelig påvirkning.

3.2 Kartlagte naturtyper

Tabellen viser den kartlagte naturtypen etter Miljødirektoratets instruks (Miljødirektoratet, 2023a). Full beskrivelse finnes i [faktaark](#) i Naturbase.

Tabell 1. Oversikt over naturtyper kartlagt etter Miljødirektoratets instruks.

NIN-ID	Områdenavn	Naturtype	Tilstand	Natur-mangfold	Samlet kvalitet	Areal (daa)
NINFP1910024608	Sætre nordøst	Frisk lågurtedellauvskog	Svært redusert	-	Svært lav kvalitet	4,656

Den tidligere kartlagte naturtypelokaliteten er befar. Avgrensingen til denne er noe upresis, da det er hogd og bygd boliger på den østre delen av lokaliteten etter at lokaliteten ble kartlagt av Norconsult i 2019. Etter befaring i 2024 kan det diskuteres om lokaliteten burde vært kartlagt med svært redusert tilstand eller lav tilstand, da skogen er til dels dominert av løvoppslag og unge trær (hogstklasse 2), men det finnes også noen større trær fra hogstklasse 3 eller 4. Det er likevel vurdert her å ikke endre på lokaliteten ettersom den i så stor grad er menneskepåvirket. Mye av området har i en periode fungert som åpen kulturmark, men vegetasjon og forekomst av bl.a. skrukkeøre (NT) på død ved tilsier at området nå begynner å få en viktigere funksjon som skogsmark.

I tillegg ble undersøkelsesområdet og influensområdet undersøkt i felt i 2024, og det ble her ikke registrert noen andre utvalgte naturtyper etter Miljødirektoratets instruks, og heller ikke etter DN håndbok 13.

Rødlistede naturtyper

Norsk rødliste for naturtyper (Artsdatabanken, 2018) lister naturtyper som har risiko for å gå tapt fra Norge. Den er utarbeidet av Artsdatabanken i samarbeid med fagekspertene. Den friske lågurtedelløvskogen som ble registrert i 2019 er kategorisert som en nær truet naturtype med sentral økosystemfunksjon.

Utvalgte naturtyper

Det er ingen utvalgte naturtyper i tilknytning prosjektområdet.

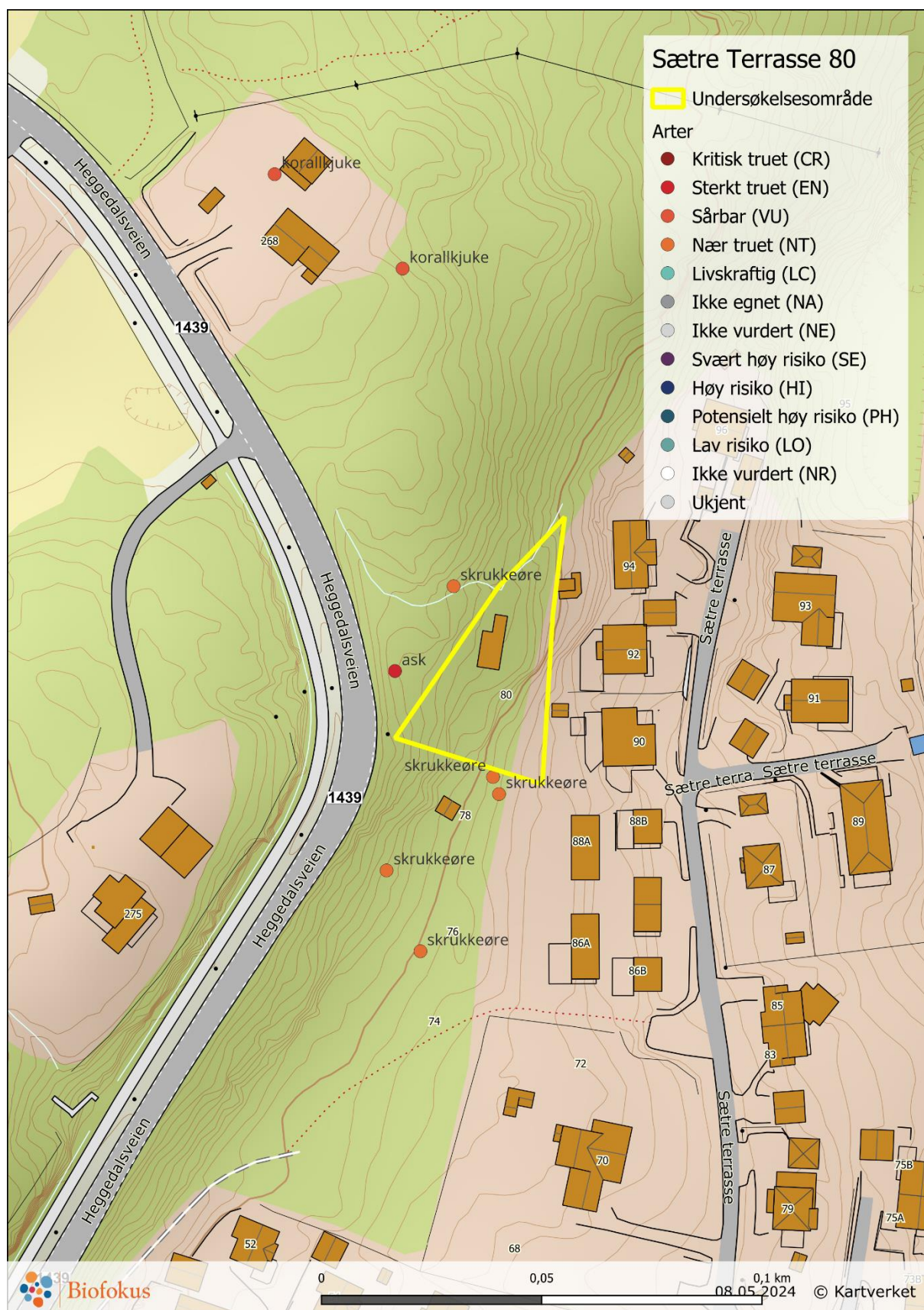
3.3 Artsmangfold

Under feltbefaring ble det registrert flere funn av den nær truede soppen skrukkeøre (NT) som vokste hovedsakelig på død ved av edelløvtrær i skogen i sør. Funnene var utenfor selve undersøkelsesområdet. En halvgrov ask (EN) ble registrert vest for planområdet i nedkant av Heggedalsveien. Uttrekk fra Artskart viser at det er registrert 2 funn av korallkjuke i skogen nord for planområdet i 1995. Fra før er det registrert en del rødlista fugler i tilknytning Gjellumvannet.

Det er ikke gjort grundige undersøkelser av mangfoldet av alle artsgrupper, slik at det kan finnes flere rødlistearter av for eksempel moser, lav og sopp i området. Potensialet vurderes likevel som relativt lavt da berggrunnen er fattig.

Tabell 2. Arter/Rødlistearter registrert i området.

Artsgruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Kategori	Siste funn
Sopp	<i>Auricularia mesenterica</i>	Skrukkeøre	NT	03.05.24
Karplanter	<i>Fraxinus excelsior</i>	Ask	EN	03.05.24

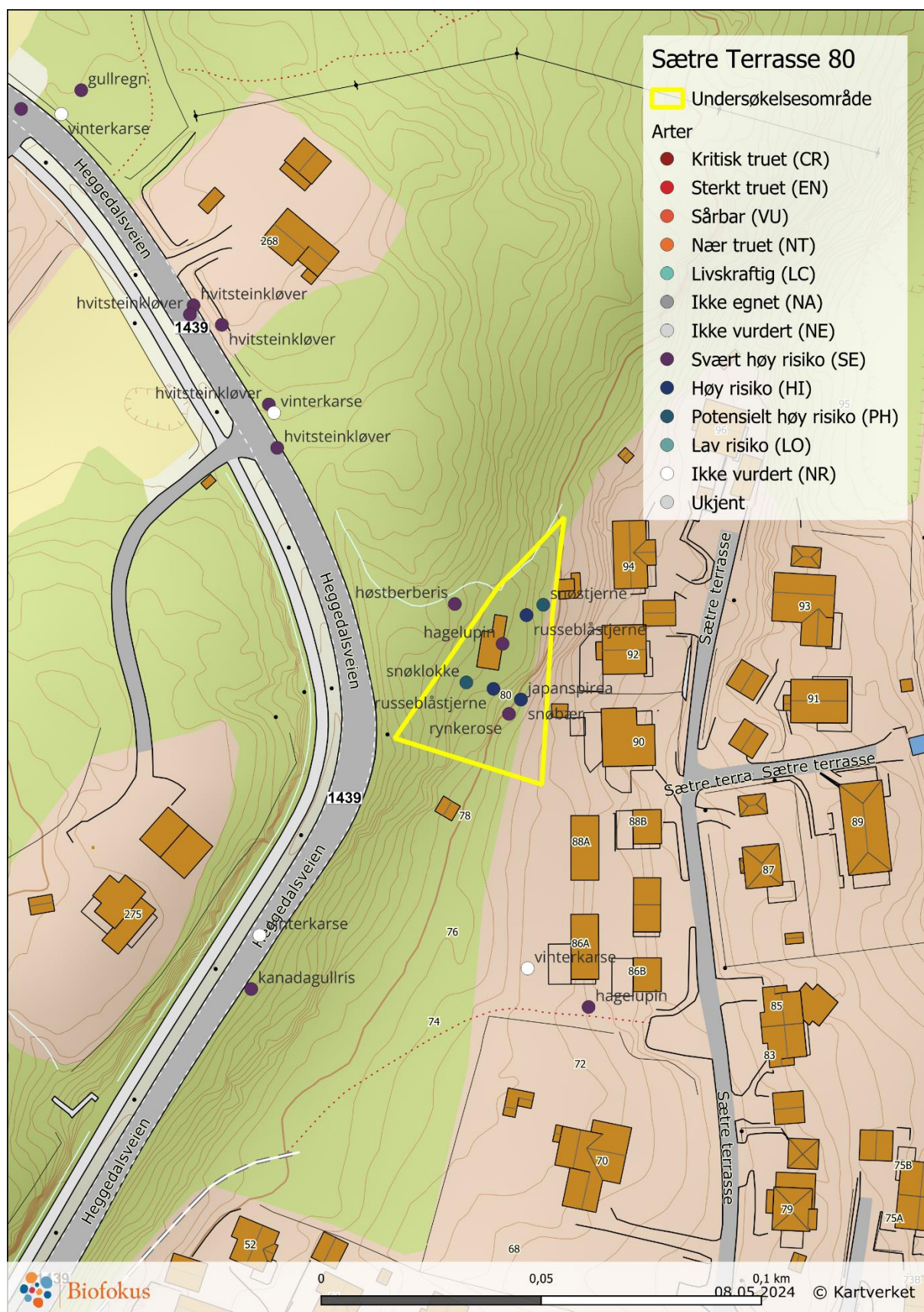
Figur 4. Funn av rødlistede arter i tilknytning til planområdet. Planområdet med gul avgrensning.

3.4 Fremmede arter

Det ble registrert flere fremmedarter rundt og ved grunnmuren, samt ved den planlagte atkomstvegen inn til området i sør. Spesielt utbredt var hagelupin (SE) og russeblåstjerne (HI).

Tabell 3. Fremmedarter registrert i og nært planområdet.

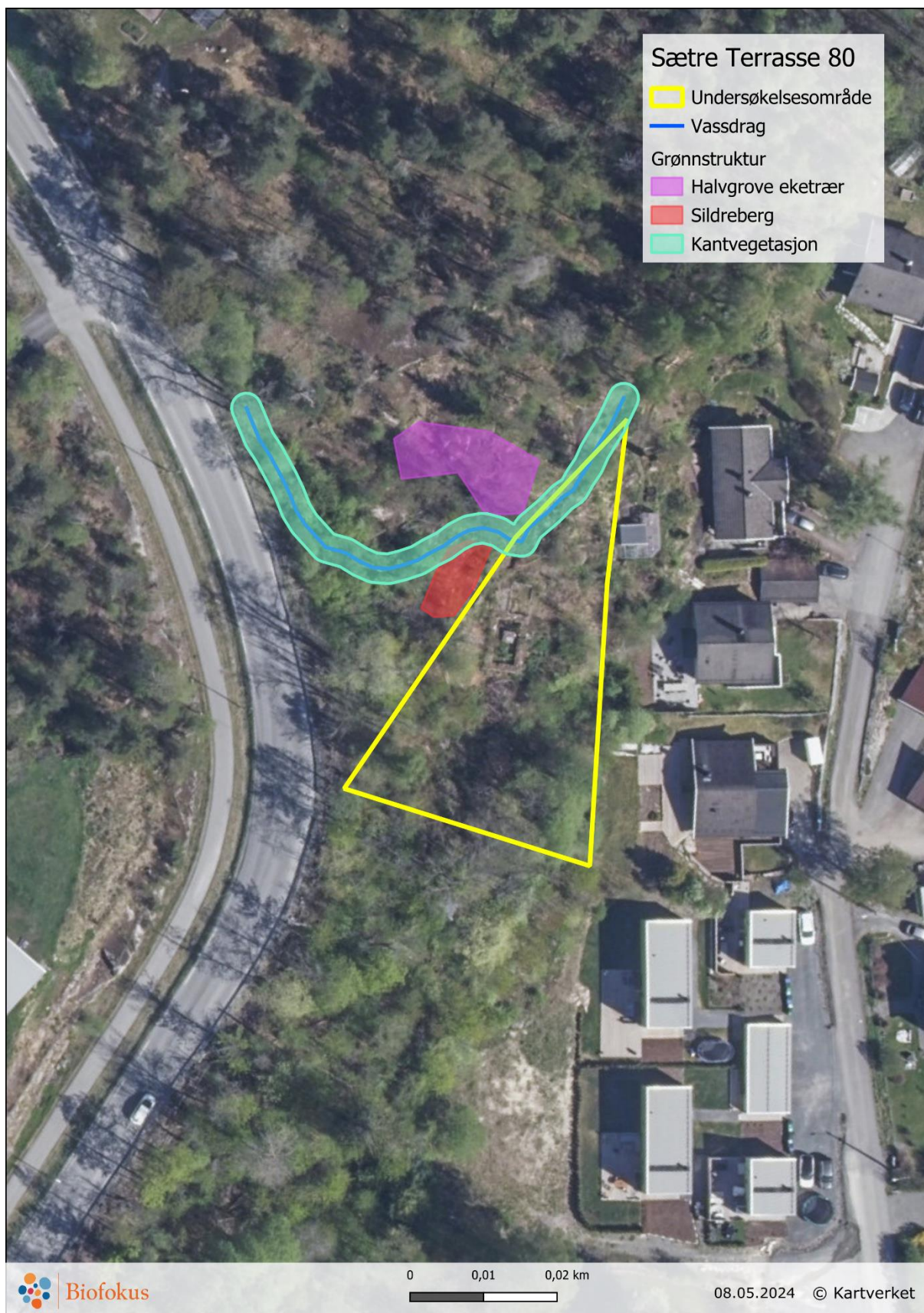
Artsgruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Kategori	Antall funn	Siste funn
Karplanter	Othocallis siberica	russeblåstjerne	HI	2	03.05.2024
Karplanter	Symphoricarpos albus	snøbær	HI	1	03.05.2024
Karplanter	Spiraea japonica	japanspirea	PH	1	03.05.2024
Karplanter	Lupinus polyphyllus	hagelupin	SE	3	03.05.2024
Karplanter	Berberis thunbergii	høstberberis	SE	1	03.05.2024
Karplanter	Galanthus nivalis	snøklokke	PH	1	03.05.2024
Karplanter	Scilla forbesii	snøstjerne	PH	1	03.05.2024
Karplanter	Rosa rugosa	rynkerose	SE	1	09.08.2019

3.5 Biologisk viktig grønnstruktur

Det er avgrenset tre grønnstrukturer i tilknytning til prosjektet: fire halvgrove eiketrær i nord, kantvegetasjonssone rundt bekkedraget og et sildringsberg (Figur 6).

Kantvegetasjonssonen er en buffersone på 2 meter rundt bekkedraget.

Figur 6 Avgrensa grønnstrukturelementer i tilknytning planområdet. Elementer som i stor grad ligger utenfor planområdet, men som er vurdert kan bli påvirket i forbindelse med tiltaket. Grønnstrukturene gjelder rotsone til rekrutteringseiker, potensialet for kantvegetasjon til bekkestrengen og et sildringsberg.

4 Vurdering av naturmangfoldet og planen

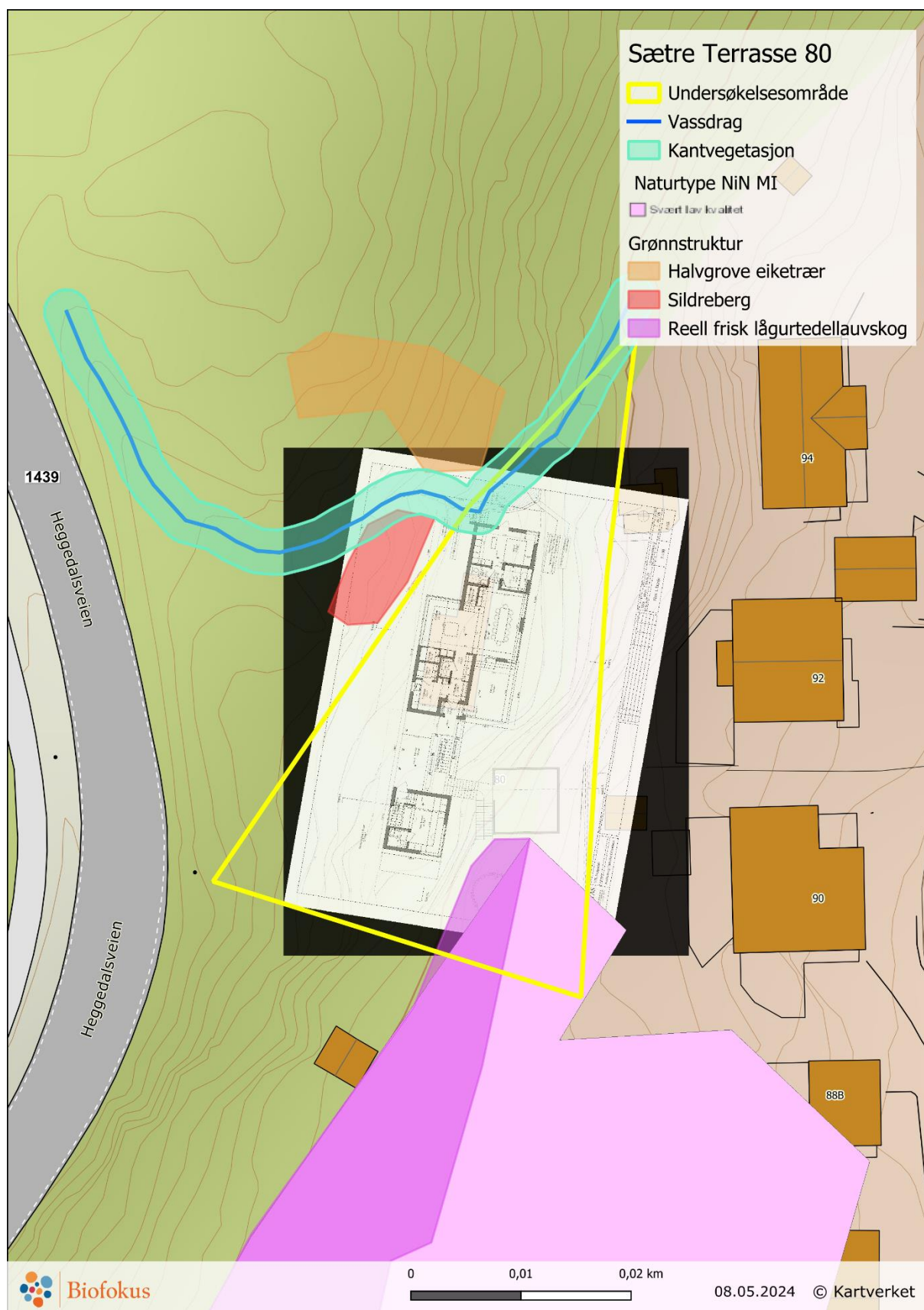
4.1 Konsekvenser av tiltaket

Hovedparten av selve planområdet er uten betydelige biologiske verdier og tiltakets konsekvenser blir således begrenset.

Den reelle kantsonen for bekken er maks 1 meter, men det anbefales en 2 meters kantvegetasjonssone som eventuelt kan restaureres og forbedres og vil mulig få en større funksjon med fremtidens klimaendringer når det blir fuktigere og større fare for ekstremvær. En 2-meterssone er det som er avgrenset som grønnstruktur på kart i Figur 7. En del av vannet renner gjennom berget og kommer ut i den avgrensede grønnstrukturen sildreberg (i rødt). Berget og vegetasjonen på det er tydelig preget av at det renner vann over og gjennom det, og må derfor sees på som en del av bekkeløpet som bør ivaretas. Berget vil ikke bli direkte påvirket av tiltaket, men er utsatt ved eventuelle ytterligere flyttinger av bekkeløpet oppstrøms.

Den friske lågurtedelløvskogen i sør blir delvis berørt av tiltaket. Det er planlagt parkering og snuplass på noe av arealet, ca. 40 m². Den reelle avgrensinga til naturtypen er noe endret fra det som tidligere er avgrenset, delvis pga. forarbeider for vei i øst som må ha foregått etter kartlegginga til Norconsult i 2019. Lågurtvegetasjonen i denne avgrensingen, var våren 2024 dominert av vårkål (LC), og vil i stor grad bli gruslagt dersom byggeplanene realiseres slik de foreligger per i dag. I planen er det derimot avgrenset en sirkel til grønnstruktur på ca. 10 m² som muligens kan ta vare på noe trær og/eller vegetasjon. For at trær skal bevares fordrer det at det ikke graves i rotsonen som strekker seg under parkeringsplassen.

Indirekte konsekvenser av planforslaget vil være mulig avrenning fra anleggsfasen samt mer bruk (f. eks hagebruk) og slitasje av området rundt som følge av mer ferdsel. Det ses på som positivt at det i utgangspunkt ikke er tiltenkt graving, men at det skal bygges direkte på berget.

Figur 7 Figuren viser overlappet mellom bygningsplaner og kartlagte grønnstrukturer og naturtyper.

4.2 Vurdering opp mot Naturmangfoldloven

§ 8. (kunnskapsgrunnlaget)

Planområdet er kartlagt for forekomst av naturtyper og viktig grønnstruktur. Artsregistreringer for alle artsgrupper er ikke grundig gjennomført, men egne feltregistreringer sammen med registreringer på Artskart gir et godt bilde av både forekomster og potensial. Kunnskapsgrunnlaget er vurdert som godt nok til å kunne vurdere områdets naturverdi og konsekvenser av tiltaket.

§ 10. (økosystemtilnærming og samlet belastning)

Det er registrert en viktig naturtype som strekker seg inn i sørøstre del av planområdet der det planlegges parkering. Gjennomført plan slik den er foreslått vil følgelig være en del av en bit-for-bit-nedbygging av naturen. Naturtypen det er snakk om er frisk lågurtedelløvskog, men er ung og har allerede en stor grad av menneskelig påvirkning. Lokaliteten er liten i areal og med redusert tilstand og regnes ikke som et spesielt viktig økosystem. Likevel påpekes det at alle planer som berører natur vil redusere det samlede naturarealet.

§ 9. (føre-var-prinsippet)

Behov for føre-var baseres på vurderinger av både kunnskapsgrunnlaget og samlet belastning. Et akseptabelt kunnskapsgrunnlag kan i en del tilfeller medføre at føre-var-prinsippet faller bort. Vesentlig samlet belastning på området eller for spesielle arter eller naturtyper kan medføre behov for føre-var-hensyn, selv om kunnskapsgrunnlaget er godt.

4.3 Hensyn og avbøtende tiltak

Det er flere muligheter for å øke potensialet for biologisk verdi og økologisk funksjon i planområdet. Det viktigste tiltaket vil være å fjerne fremmede arter og deponere de på en slik måte at de ikke sprer seg (les 4.4). I områdene det i dag vokser fremmedarter bør det over tid tilrettelegges for urterike arealer slik som det nord for grunnmuren. Det kan godt holdes åpent rundt selve huset. Det bør generelt etterstrebases å ta vare på mest mulig naturlig vegetasjon og topologi. I tresatte arealer er det ønskelig å ta vare på liggende og stående stokker og stubber av død ved, spesielt med tanke på livshabitat for skrukkeøre (NT) som det vokser mye av i nærheten, men også for andre vedboende sopper. Om planforslaget gjennomføres slik det er tenkt i dag med parkering/snuplass i sørøst bør en ta sikte på å ta vare på en eller flere av trærne her. Kanskje det også er mulig å ta vare på en stripe av lågurtvegetasjon.

For å øke bekkens funksjon til å holde på vann og unngå flom er det en fordel å øke bekkens kantvegetasjonssone, enten ved naturlig gjengroing eller ved innplanting av hjemmehørende planter og trær. I dag er den reelle kantvegetasjonen på maks 1 meter på hver side. En sone på 2 meter på hver side av bekken er tilstrekkelig for opprettholdelse og forbedring av økologisk funksjon. Etter vurdering fra Svendsen & Co er det pga. den unaturlige 90-graders-svingen anbefalt å bygge opp rundt svingen og etablere en liten dam før bekken renner videre nordøst. I dag er det problemer med at vann renner ned mot naboene i øst. Det optimale for naturen ville være at bekken kan få renne mot øst slik den gjorde en gang i tiden før det ble grøftet. Dersom det ikke er mulig vil trolig en slik oppbygning rundt 90-graderen forsinke vannstrømmen ved flom samt hindre avrenning mot øst og lede vannet videre i grøfta ned mot nordøst. Oppbygningen vil fjerne den vegetasjonen som er der i dag, men kan med hensynsfull

revegetering bli et område med tilnærmet funksjon som i dag. Eventuell beplantning bør skje med hjemmehørende planter som trives med kildepåvirkning. Den nedre delen av grøfta er i dag uten trær. Trær har en enorm evne til å ta opp vann og holde på jord, noe som hindrer erosjon ved flom. Det er derfor anbefalt å la det vokse til eller plante ut enkelte trær på denne strekningen for å få disse funksjonene tilbake. Det bør skje med hjemmehørende trær, f.eks. spisslønn, ask, svartor, eller andre stedegne treslag. Kantvegetasjonen bør være flersiktig, det betyr at det bør være trær, busker og vegetasjon her i ulike aldre og størrelser. For mer informasjon om kantvegetasjon henvises til Klimatilpasning-prosjektet til Oslo kommune på flomdempende vegetasjon (Oslo kommune, 2022). Det påpekes at ikke alt er like relevant her siden vannmengden i dette tilfellet er så lavt, men det er mulig å ta inspirasjon fra spesielt faktaarket om vegetasjon.

4.4 Håndtering av fremmede arter

Det er et flertall funn av fremmede arter i planområdet, spesielt i området rundt grunnmuren. Det er viktig at håndtere masser med fremmede arter på en slik måte at man ikke utilsiktet sprer frø eller plantedeler av disse artene i anleggsfasen. Infiserte jordmasser kan måtte håndteres med stor forsiktighet for å unngå spredning og nyetablering i området eller spredning til nye områder. Spredning kan skje både ved graving i jordmasser, flytting av jordmasser og via jord som følger med biler, maskiner og øvrig anleggsutstyr. Ved graving er det viktig at massene håndteres lokalt eller deponeres i allerede infiserte områder slik at fremmede arter ikke spres til nye områder. I den grad det skal tilføres masser i området er deponering/gjenbruk lokalt under dekke av rene masser ofte beste løsning (Misfjord & Angell-Petersen, 2018).

For å bekjempe fremmede arter som allerede har etablert seg i området bør man følge faglige råd som er tilpasset hver art eller artsgruppe. Informasjon om bekjempelse av fremmede arter finnes i utredning fra NINA fra 2017 (Blaalid et al., 2017), Fylkesmannens handlingsplan mot fremmede skadelige arter i Oslo og Akershus (Fylkesmannen i Oslo og Akershus, 2010) og i faktablad fra Fagus.

For å unngå fremtidig spredning av fremmede arter er det viktig å være bevisst ved beplantning i området. Fremmede treslag, busker eller stauder med høy eller svært høy risikokategori bør unngås helt. Det beste ville være å unngå alle fremmede arter og kun bruke stedegne arter. Dette for å unngå at arealet i fremtiden blir en kilde til spredning av fremmede arter.

Figur 8: Den vestlige delen av bekken (utenfor planområde). Området er tresatt med unge trær og kratt, men også her er den eksisterende kantvegetasjonen svært begrenset.

5 Referanser

- Artsdatabanken. (2018). *Norsk rødliste for Naturtyper* 2018. <https://www.artsdatabanken.no/rodlisterforaturtyper>
- Artsdatabanken. (2021). *Norsk rødliste for arter* 2021. <https://artsdatabanken.no/lister/rodlisterforarter/2021/>
- Artsdatabanken. (2023, november 8). *Fremmede arter i Norge—Med økologisk risiko* 2023. <https://www.artsdatabanken.no/lister/fremmedartslista/2023>
- Artsdatabanken og GBIF Norge. (2023). *Artskart—Internettportal for artssøk*. <https://artskart.artsdatabanken.no/>
- Blaalid, R., Often, A., Magnussen, K., Olsen, S.L., & Westergaard, K.B. (2017). *Fremmede skadelige karplanter – Bekjempelsesmetodikk og spredningshindrende tiltak. – NINA Rapport 1432*. 87 s.
- Direktoratet for Naturforvaltning. (2000). *Viltkartlegging. - DN-håndbok 11*.
- Direktoratet for Naturforvaltning. (2007). *Kartlegging av naturtyper—Verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13. 2. Utgave 2006 (oppdatert 2007)*. Direktoratet for Naturforvaltning. https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/dirnat2/attachment/54/handbok-13-080408_low.pdf
- Drageset, O.-M. (2020). *Naturmangfold og grønn infrastruktur i Ås kommune. Norconsult-rapport 2020* (s. 43). Norconsult.
- Fylkesmannen i Oslo og Akershus. (2010). *Handlingsplan mot fremmede skadelige arter i Oslo og Akershus Rapport 2/2010* (s. 84).
- Halvorsen, R., Bryn, A., Erikstad, L., & Lindgaard, A. (2015). *Natur i Norge—NiN. Versjon 2*.
- Jakobsen, S., & Pedersen, B. (2020). *Naturindeks for Norge 2020. Tilstand og utvikling for biologisk mangfold. NINA Rapport 1886*. (s. 118). Norsk Institutt for naturforskning (NINA).
- Klima- og miljødepartementet. (2009). *Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)*. Klima og miljødepartementet. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100>
- Miljødirektoratet. (2014). *Planlegging av grønnstruktur i byer og tettsteder Veileder M-100* (s. 104).
- Miljødirektoratet. (2015). *Veileder for kartlegging, verdisseting og forvaltning av naturtyper på land og i ferskvann*. (s. 38).
- Miljødirektoratet. (2023a). *Kartleggingsinstruks. Kartlegging av terrestriske Naturtyper etter NiN2. Miljødirektoratet veileder* (M-2209 2023; s. 374). <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2022/januar/kartleggingsinstruks-kartlegging-av-terrestriske-naturtyper-etter-nin/>
- Miljødirektoratet. (2023b). *Konsekvensutredninger for klima og miljø. Veileder M-1941*. <https://www.miljodirektoratet.no/konsekvensutredninger>
- Miljødirektoratet. (2023c). *Naturbase*. <https://geocortex02.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=naturbase>
- Misfjord, K., & Angell-Petersen, S. (2018). *Håndtering av løsmasser med fremmede skadelige plantearter og forsvarlig kompostering av planteavfall med fremmede skadelige plantearter* (M-982). Sweco.
- Oslo kommune. (2022). *Vegetasjon brukt som flomdempende og erosjonsforebyggende tiltak*. <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/klima/for-myndigheter/klimatilpasning/klimatilpasning-prosjekter/2021/vegetasjon-brukt-som-flomdempende-tiltak>

Vedlegg 1. Kategorier for rødlistearter

Norsk rødliste for arter (Artsdatabanken, 2021) lister og vurderer norske arters risiko for utryddelse. For å vurdere en spesifikk arts risiko for utryddelse vurderes grovt sett artens sjeldenhet, tilbakegang og leveområdets størrelse og fragmentering. Målsettingen med den nasjonale rødlisten er å sikre at artene ikke forsvinner fra landet.

Artene på rødlisten er rangert i seks kategorier. Kategoriene viser hvor høy risiko artene i kategorien har for å dø ut, forutsatt at forholdene ikke endres.

Tabell 4. Kategorier for arter som er rødlistet.

RL-kategori	Rødlistekategori	Forklaring
RE	Regionalt utdødd (Regionally Extinct)	Arter som er utdødd som reproduserende i landet. Ifølge IUCN skal denne kategorien kun benyttes når det ikke er spor av tvil om at arten er utryddet i landet. I tillegg skal arten ha reproduisert i Norge de siste 200 årene.
CR	Kritisk truet (Critically Endangered)	Arter som har ekstremt høy risiko for å dø ut (50 % sannsynlighet for utdøing innen 3 generasjoner og minimum ti år)
EN	Sterkt truet (Endangered)	Arter som har svært høy risiko for å dø ut (20 % sannsynlighet for utdøing innen 5 generasjoner, minimum 20 år).
VU	Sårbar (Vulnerable)	Arter som har høy risiko for å dø ut (10 % sannsynlighet for utdøing innen 100 år).
NT	Nær truet (Near Threatened)	En art er nær truet når den ikke tilfredsstiller noen av kriteriene for CR, EN eller VU, men er nære ved å tilfredsstille noen av disse kriteriene nå, eller i nær framtid.
DD	Datamangel (Data Deficient)	En art settes til kategori datamangel når usikkerhet om artens korrekte kategoriplassering er svært stor, og klart inkluderer hele spekteret av mulige kategorier fra og med CR til og med LC.

Tabell 5. Kategorier for arter som ikke er rødlistet.

Kategori	Kategori	Forklaring
NE	Ikke vurdert (Not Evaluated)	Arter som ikke har blitt vurdert. Dette kan for eksempel skyldes dårlig utredet taksonomi, dårlig kunnskapsgrunnlag eller mangel på tilgjengelig kompetanse.
NA	Ikke egnet (Not Applicable)	Arter som ikke skal vurderes på nasjonalt nivå. I hovedsak fremmede arter hvilket er arter som er kommet til Norge ved hjelp av mennesket eller menneskelig aktivitet etter år 1800.
LC	Livskraftig (Least Concern)	Dette er arter som ikke er direkte truet og har livskraftige bestander i Norge.

Vedlegg 2. Kategorier for fremmede arter

Fremmedartslista for Norge (Artsdatabanken, 2023) lister og risikovurderer arter som bevisst eller ubevisst er innført til Norge ved hjelp av mennesket, etter år 1800.

Dette betyr at alle arter som er tatt inn i Norge etter 1800 betegnes som fremmede arter. De fremmede artene blir vurdert etter invasjonspotensial og økologisk effekt og blir satt i en kategori som viser hvilken grad av trussel arten utgjør for norsk natur. Invasjonspotensial angir sannsynlighet for artens spredning og etablering i naturen, og sannsynlig hastighet for invasjonen. Økologisk effekt viser i hvilken grad den fremmede arten kan påvirke stedegne arter og naturtyper.

Tabell 6. Kategorier i Fremmedartslisten for Norge 2018.

FA-kategori	Kategori	Forklaring
SE	Svært høy risiko (Severe impact)	Fremmede arter med en svært høy risiko er faktiske eller potensielle økologiske skadegjørere og har potensial til å etablere seg over store områder.
HI	Høy risiko (High impact)	Fremmede arter med høy risiko har stor spredning med en viss økologisk effekt, eller stor økologisk effekt med en begrenset spredning
PH	Potensielt høy risiko (Potentially high impact)	Fremmede arter med potensielt høy risiko har enten store økologiske effekter, kombinert med et lite invasjonspotensial, eller et stort invasjonspotensial, men ingen kjente økologiske effekter.
LO	Lav risiko (Low impact)	Fremmede arter med lav risiko er ikke dokumentert å ha noen vesentlig negativ påvirkning på norsk natur.
NK	ingen kjent risiko (No known impact)	Fremmede arter uten kjent risiko har ingen kjent spredningspotensial og ingen kjente økologiske effekter

Biofokus

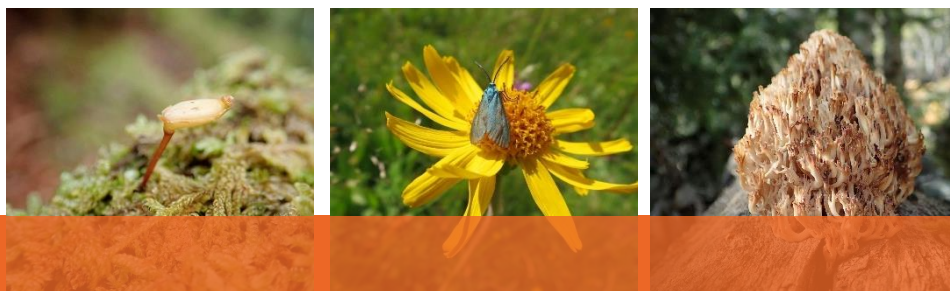
– for et godt kunnskapsgrunnlag

Biofokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. Biofokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. Biofokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. Biofokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir den digitale rapportserien **Biofokus rapport**.

Biofokus rapport 2024–076
ISSN 1504-6370
ISBN 978-82-8449-386-2

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
biofokus.no